

ОДИН

Як і щорік о цю пору, він був єдиною людиною в садку Євангельської клініки Берліна. Шоста година ранку, на небі ще висів місяць, а маленькі вогники підсвітки на траві виблискували, немов чийсь допитливі очі. З одного вікна долинала тиха класична музика. Він повернув голову, прислухаючись. «Море» Дебюссі. Усміхнувся, ніби музика була знаком (а вона таки була). Поволі підійшов до білого мармурового янгола. Маленька статуя стояла в задньому кутку садка перед березою, на чийх гілках трималося останнє листя. Здалося, що цього року листя поменшало. Обережно витягнув орхідею з брунатного паперу та вклав її в кам'яні руки мармурового янгола. Той не всміхнувся. Тихий і німий, він стояв там, як і завжди. З півночі повівав холодний, кусючий вітер, над газоном стелилася тонка ковдра туману. Але багряні квіти випромінювали тепло. Тепло, світло... і життя.

Йому ніколи не подобалися цвинтарі, і він не розумів, чому люди навідують там померлих. Цього ж дня рівно дев'ятнадцять років тому саме тут, за одним із цих вікон, провела свої останні години життя Міріам. І це також було для нього знаком. Це був гарний день, аби попрощатися.

Подув іще пронизливіший вітер. З берези зірвався листок і безшумно полетів холодним повітрям.

Він зловив його руками, витепер із поверхні паморозь та ще раз глянув на орхідею. Музика за вікном змовкла, і багрянець цвіту раптом здався йому схожим на свіжу кров. Здригнувшись, утягнув голову в плечі.

— Вибач, — прошепотів він.

Відтак, розвернувшись, пішов геть із садка.

Час настав. Літак відлітає через три години, наступного дня він уже буде на острові. Найпершим, звичайно. Поки вони ще летітимуть, він уже буде на місці, чекатиме на них. Укоотре пригадав їхні обличчя та імена, які вони вибрали собі на час перебування на острові. Вони так гарно пасували їм, особливо ім'я Рафаеля.

Я вірю у значення імен. Так було завжди. У Джона Стейнбека була цитата, яку я колись, ще в школі, занотувала, а в літаку згадала про неї. «Я ніколи не міг зрозуміти, — писав Стейнбек у “На схід від Едему”, — чи то ім'я підлаштовується під дитину, чи то дитина змінюється, щоб стати своїм іменем. Одне ж я знаю точно: якщо в людини є прізвисько, це доказ того, що ім'я, дане при хрещенні, було неправильним».

Хоча в моєму випадку все було навпаки. Джой — ім'я, що його для мене обрали Еріка та Бернгард, але Джой* я так і не стала. При народженні я отримала ім'я «Вера» — до нього й повернуся. Коли літак почав рухатися на посадку злітній смузі дедалі швидше, я взялася прощатися. Прощатися з Німеччиною, холодом і дощем, з Ерікою та Бернгардом — і з Джой Райхерт, своїм німецьким ім'ям. Важко описати всю ту мішанину почуттів, що вирувала в мені тієї хвилини гучніше та стрімкіше за навколишній

* Джой (англ. Joy) — радість. (Прим. пер.)

шум. Двигуни завивали, мене вдавило в сидіння, усе вібрувало. Я вчепилася в бильця й на мить подумала, що моє рішення полетіти на острів було чистим божевіллям. Аж ось зненацька все затихло. Ми злетіли.

— Уперше летите?

З одного боку біля мене нікого не було, але з іншого боку, поруч, сидів літній чоловік. Він привітно всміхався до мене. Бразильський акцент змусив моє серце забитися ще швидше.

Я кивнула й подумала, що для того, щоб брехати, говорити не обов'язково.

Відтак подивилася у вікно. За хмарами зникав Франкфурт.

Квінт Темпельгоф уже мав би бути на острові. Він напевне вилетів із Берліна, поки ми, його актори, летіли до Ріо з Франкфурта. Нас було дванадцять, проте решти я не знала, а старий біля мене до них точно не належав. Шестеро хлопців і шестеро дівчат, і всі — в одному літаку. Лише таку скупку інформацію я отримала від Квінта Темпельгофа про інших акторів, коли на початку жовтня він у своїй студії повідомив мені, що я братиму участь у його новому фільмі.

Дівчатка і хлопці — тільки зараз я усвідомила, як недоладно це звучало. Хіба не краще було б жінки і чоловіки? А ким була я у свої сімнадцять? Якщо в німецькій мові дійсно близько пів мільйона слів, серед них міг би затесатись бодай якийсь термін для позначення стану між дівчинкою і жінкою.

У бразильській португальській так само. Дівчинка називалася *меніна*, жінка — *мулер*. Але в розмовній мові — я вже дізналася — була купа слів для позначення жіночої статі. *Гатінья* — кошеня, *гата* — кішка, *флор* — квітка, *бротінью* — бутон...

Над моїм сидінням засвітився знак «пристебнутись».

Я облизала губи. Вони були потрісканими та сухими через холод. Зима, як завжди, настала за ніч, грубо та непрохано поширившись Німеччиною на наступні кілька місяців. Однак ми летіли до літа, де німецьку сірість замінить барвисте море.

Я видивлялася стюардесу, яка була зайнята в першому класі. Я ще не скоро зможу щось випити. Натомість переді мною вигулькнула голова з фіолетовими кучерями.

— Привіт, ти з нами?

Я здригнулась.

Кучері належали повненькій... *дівчинці*. Для неї я обрала саме це слово. У будь-якому разі вона видавалася молодшою за мене. На ній була довга сукня зі зшитих до купи синіх, фіолетових і зелених шматків. Деякі з них були гаптовані блискучими паєтками й маленькими скельцями. Губи дівчинки, чорні, мов вугілля, розтягнулися в широкій усмішці, тим часом мої золотисто-карі очі розглядали її. Не встигла я відповісти, як вона вже пробурмотіла «сорі» та протиснулася повз літнього чоловіка, щоб сісти між нами. Від неї війнуло чимось солодким: чи мускусом, чи пачулі — чимось індійським, і я мимохіть затримала дихання.

— Ти летиш на острів, правда ж? — Чорна усмішка стала ще ширшою, відтак дівчинка простягнула мені руку, на якій дзвеніли різнокольорові перлини у три ряди, і відрекомендувалась «Ельфе», не чекаючи на мою відповідь.

— Так мене зватимуть на острові. Гадаю, справжнє ім'я тебе не цікавить, так? Ну, я впевнена, що ти з нами. Як тебе звати?

На мить я задумалася, чи варто мені починати розмову з цією хвилястою Ельфе. Думка про те, що наступні

дванадцять годин я дихатиму її солодкими мускусними парфумами, нервувала мене, а я і без того була розбурхана. Проте щось у ній було: можливо, вона відволіче мене від себе самої.

— Вера, — сказала я.

— Вера? — Ельфе насупилась. — Це справжнє чи острівне?

Я вагалась.

— Острівне.

— Гм. — Ельфе зняла своє взуття та спробувала вмотитися в позу лотоса на вузькому сидінні, ударивши при цьому літнього чоловіка коліном у бік.

— Сорі...

З кишені сукні вона витягнула складену сторінку газети, розгорнула її та простягнула мені статтю з фото Квінта Темпельгофа.

— Прочитай, що пишуть про наш проєкт, — сказала вона; та не встигла я подивитися, як дівчина тицьнула в зображення нашого режисера на фото: — Ти теж була на кастингу в його студії? Як він тобі? — Ельфе зморщила крихітний носик. — Дивні очі, хіба ні? Він теж так дивився на тебе? Де він тебе знайшов?.. Сорі! — Ельфе знову зацідила чоловікові коліном у бік, досі зберігаючи позу.

Я всміхнулась. Я не дуже розумілася на фільмах, не кажучи вже про проєкти такого роду, але якщо інші члени нашої команди були хоча б наполовину такими дивакуватими, як ця Ельфе, то це буде дика суміш.

Я подивилася на світлину Квінта Темпельгофа. Як і під час нашої першої зустрічі, мені впало в око його різнокольорове взуття. Це були напівчоботи на шнурках із наполовірованої до блиску та страшенно дорогої гладкої шкіри;

один був чорний, другий — червоний. Можливо, це була його фішка, та мені вони ще тоді здалися дещо манірними.

А от його очі справді були дивними, під час кастингу я теж це відчула. Маленькі, чорні, круглі. І невимовно швидкі. Те, як вони рухалися за червоними окулярами в роговій оправі, швидко зиркали з боку в бік, відтак раптом зупинялися на тобі колюче, з викликом.

Я боялася цих очей.

Тож у присутності цього чоловіка мені ставало ніяково. Його самовладний, майже моторошний авторитет відбивався не лише в його жестах, а й на обличчі. Худому, гострому обличчі з ямкою на підборідді та відшліфованими лініями навколо рота. Еріка назвала ці лінії «зморшками болю» й домалювала режисерові сумне дитинство, на що Бернгард лише з усмішкою похитав головою, мовляв, «ти й твоя звичка психотерапевта бачити в обличчях інших людей їхнє минуле».

А втім, голос Темпельгофа був глибокий і теплий.

Він заговорив до мене після нашої танцювальної вистави, та, звичайно, оголошення про проект було вже оприлюднено і подалися тисячі підлітків. Квінт Темпельгоф, чию останню роботу було відзначено європейською премією, був зіркою, тож його новий задум уже збирав заголовки — і суперечки.

Я швидко пробігла очима статтю.

Темпельгоф стежить за вами — чи індустрія сприймає це неправильно? У рамках церемонії вручення європейської кінопремії зірковий режисер Квінт Темпельгоф розповідає про свої плани на майбутнє

та викликає небачений резонанс серед критиків. Адже, на відміну від своїх минулих фільмів з їхньою крихкою інтелектуальністю, Темпельгоф фіксує останній проєкт у самому центрі поп-культури. На тлі повсюдних кастингів режисер — лауреат багатьох нагород — хоче довести принципи класичного кінематографу до крайності й на три тижні відправити дванадцятьох молодих людей віком від шістнадцяти до дев'ятнадцяти років на маленький острів біля узбережжя Бразилії. Кожному з учасників дозволяється взяти із собою лише три речі на острів. Раніше це місце призначалося для соціальної адаптації в'язнів. Однак проєкт зазнав невдачі, а все, що від нього залишилося, — це відеоспостереження за всім островом, і Темпельгоф використовуватиме це, щоб непомітно знімати дванадцятьох учасників. На запитання, чи вийде справжній фільм із записів камер спостереження, Темпельгоф відповідає своїм улюбленим висловом: «Це ми ще побачимо... або ж ні». Однак Темпельгоф має змиритися з тим, що такий проєкт перейде межі вуаєризму, на якому він планує базувати свій фільм. Чи вдасться адаптувати засоби, що використані у «Великому браті»**, до художнього фільму? Це, якщо повірити Квінту Темпельгофу на слово, ми «ще побачимо... або ж ні».*

— Дуже в'їдливо, скажи? — Ельфе забрала в мене журнал. — То як ти потрапила на кастинг до Темпельгофа?

* Підглядання за статевим актом, дефекацією чи сечовипусканням з метою одержання сексуального задоволення. (Прим. пер.)

** Нідерландське реаліті-шоу. (Прим. пер.)

Поки можеш говорити вільно, хіба що маестро й тут установив приховані камери... Ой, сорі!

Чоловік біля Ельфе підвівся.

Вона почервоніла.

— Я справді не хотіла...

— Пусте. Там ще є вільні місця. — Літній чоловік, підморгнувши мені, залишив нас із Ельфе самих.

— Темпельгоф помітив мене на танцювальному шоу.

— *Танці?* — Ельфе вирячила очі. — Я думала, Темпельгоф бере лише людей з акторських шкіл.

— Очевидно, ні. — Я взагалі нічого не мала до акторства: надто вже сором'язливою була для такого. З танцями ж усе було геть інакше. Там не потрібно говорити, особливо перед Сабіа — моїм наставником-бразильцем. Я вже довго перебувала в його групі, проте шоу в гамбурзькій *Fabrik* було нашим першим великим виступом. Перед більш ніж чотирмастами глядачами ми представляли танці оріша — бразильських богів культу кандомбле. Я грала богиню Янсу — повелительку блискавки, вітру та мертвих, яку в Бразилії вшановують як могутню, сміливу воїтельку. Під барабани атабаке* та берімбау**, що мав Сабіа, я танцювала дико та неприборкано і, як завжди, забувала про все навколо. Коли після закінчення Квінт Темпельгоф запитав мене, чи не бажаю я взяти участь у його фільмі, я була ошелешена. Далі все як у вихорі: запрошення на кастинг у Берліні, інформація про проєкт, насамкінець — згода й розмова з моїми німецькими батьками.

* Традиційний великий африканський барабан. (Прим. ред.)

** Бразильський однострунний ударний музичний інструмент. (Прим. пер.)

Умовити Еріку було найважче, тож згоду дав Бернгард. «Колись Джой однаково піде, Еріко, з нами чи без нас. Можливо, так буде на краще».

Зненацька в роті пересохло. Я подивилася в прохід. Сподіваюся, стюардеса скоро прийде з напоями.

— Я граю в класичному театрі, — мовила Ельфе. — Ну й до школи ходжу, звичайно. Я в одинадцятому класі, а ти? — Ельфе не чекала на мою відповідь. — У будь-якому разі моя вчителька знає Темпельгофа, бо була на його заняттях. Кажуть, він може бути досить запальним, мені вже цікаво, чи ми взагалі побачимо його на острові. Що ж. — Ельфе провела рукою по волоссю, від чого скляні перли заторохкотіли. — Хай там як, я відразу поїхала на кастинг до Берліна і — *та-дам* — через три тижні отримала свій виграшний квиток. Ти теж мала сказати йому своє острівне ім'я? Від мого він усміхнувся, а на мої три речі теж лише кивнув. Що ти взяла із собою? Мої в наплічнику, треба піти подивитися, чи він досі на місці. Ох, було так важко вирішити. Крім від засмаги та зубну щітку нам, мабуть, дадуть, так? Стилістка теж знімала твої мірки? — Ельфе смикнулася: — Сподіваюся, вони не повісять мені в шафу джинси. Я нізачо не одягну штанів, запам'ятай це. У будь-якому разі я так хвилююся, що зараз *вибухну*.

Я зітхнула. Воно й видно. А я ж була не менш схвилювана. Тільки показувала це інакше, тобто ніяк. Чим більше я хвилювалася, тим спокійнішою здавалася зовні. Так було завжди. Принаймні так казала Еріка. «Тиха, — розповідала вона. — Ти була така тиха й мовчазна, мов лялька, коли ми тебе...»

Я стиснула губи. Ні, я не думатиму про це, не зараз, не тут.